

the3million

Studio 11, 9 Bath Buildings
Cheltenham Road, Bristol BS6 5PT
Verenigd Koninkrijk

Esher, 6 juli 2020

Mevr. A. Broekers-Knol
Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Onderwerp: Wetsvoorstel Rijkswet inperking gevolgen Brexit 35 130 (R2119)

Geachte staatssecretaris Broekers-Knol,

Wij schrijven u namens de Nederlanders van **the3million** – de grootste belangenorganisatie voor EU-burgers in het VK. Wij stonden samen met **British in Europe** zeer dicht bij de onderhandelingen van burgerrechten in 2017, die resulteerden in het terugtrekkingsakkoord (TTA) dat uiteindelijk in januari 2020 tussen het VK en de EU gesloten werd. [§ [1-8](#)]

We hebben het debat in de Eerste Kamer van 23 juni jl. op de voet gevolgd. Wij zijn het eens met vele punten die door u, en ook door tegenstanders CDA en de ChristenUnie gemaakt werden. [§ [9](#)]

Wel zetten wij vraagtekens bij de stelling dat het niet mogelijk is om aan de TTA-rechten afbreuk te doen via nationale wet- of regelgeving van het VK. [§ [10-15](#)]

Waar iedereen het over eens is, is dat de inwerkingtreding van deze wet afhangt van of onze rechten 'voldoende gewaarborgd' zijn.

Op 16 feb jl. hebben wij, samen met drie andere belangenorganisaties, een brief¹ aan de Eerste Kamer geschreven, waarin wij onze stelling hebben toegelicht dat het TTA onze rechten niet voldoende waarborgt.

Onze argumentatie in die brief geldt nog steeds. Echter, in deze nieuwe brief willen wij, naar aanleiding van het Eerste Kamerdebat, dieper ingaan op de problemen die veroorzaakt worden door de enkel-digitale verblijfsstatus. Wij erkennen dat het TTA een digitaal bewijs toestaat, echter de huidige Britse uitvoering van deze TTA-voorzieningen creëert gegarandeerd problemen voor veel burgers, en de inwerkingstelling van de initiatiefwet is daar de enige oplossing voor.

Kortom: een recht *hebben* staat niet altijd gelijk aan een recht te kunnen *gebruiken*.

¹ http://t3m.org.uk/t3m_nidv_sbn_goed_EersteKamer

Om de problemen omtrent het kunnen gebruiken en aantonen van onze nieuwe verblijfsstatus te begrijpen, moet men eerst de context van de Britse 'Hostile Environment' (direct vertaald 'Vijandige Omgeving') wetgeving begrijpen. De unieke samenhang van deze wetgeving, het feit dat EU-burgers geen fysiek bewijs van status krijgen, en het feit dat zij de enige groep burgers zijn die geen fysiek bewijs krijgen, resulteert in discriminatie waar nu al bewijs voor is, en zelfs al door een rechtbank erkend is. Deze discriminatie zal een onevenredig groot effect hebben op vooral ouderen, mensen die van baan of huis veranderen, en kwetsbare burgers. [§ [16-30](#)]

Het Brits worden is hiervoor een uitkomst, want dan kan een fysiek Brits paspoort gebruikt worden in de 'Hostile Environment'. Een alternatieve oplossing voor dit probleem is dat de Britse regering besluit EU-burgers alsnog een fysiek bewijs te geven, maar ondanks al onze strijd van de afgelopen vier jaar, ondanks grote politieke steun voor deze oplossingen van oppositiepartijen, het House of Lords, en het EU Parlement, ligt die alternatieve oplossing tóch niet binnen ons bereik. De Britse regering is uiterst vastbesloten om dit niet te doen. [§ [31-34](#)]

Brits worden - een nationaliteit oplossing dus – is een uitkomst, waarvoor wij geen alternatief kunnen vinden. We leggen dan ook nog uit waarom voor velen de prijs van die oplossing – namelijk het opgeven van het Nederlanderschap en daarbij ook het Unieburgerschap – te hoog is. De burgers van de meeste andere EU-landen hebben wel de mogelijkheid van dubbele nationaliteit, en naturalisatie aanvragen zijn dan ook sterk omhoog gegaan sinds het referendum. [§ [35-39](#)]

Het is niet zinnig om te wachten (met de inwerkingstelling van de initiatiefwet) totdat deze discriminatie problemen ontstaan. Men wil niet eerst werk-, huisvesting- en armoedeproblemen ervaren voordat zich een nationaliteit oplossing voordoet. Deze wet moet juist voorkomen dat Nederlanders in de problemen komen, en niet pas in werking treden als mensen al in die valkuilen zijn gevallen. [§ [40-41](#)]

Verder hebben wij nog wat opmerkingen over evenredigheid en rechtsgelijkheid. Wij hopen dat we de evenredigheid van het wetsvoorstel hebben aangetoond. Eerlijkheid gebiedt ons om te zeggen dat wij in **the3million** wel vinden dat er sprake is van een rechtsongelijkheid, maar dan wel in een andere richting als in het debat is aangetoond. [§ [42-48](#)]

Ten slotte, mocht deze wet in werking treden, dan hebben wij een suggestie voor een mooie praktische oplossing op de motie van mevrouw Belhaj over een voorlichtingscampagne. Wij denken dat deze zeer effectief zou zijn, en bovendien niet kostbaar. [§ [49-53](#)]

Wij danken u voor uw aandacht, en mocht u verdere vragen hebben, of een gesprek met ons hierover willen voeren, dan zouden wij zeer dankbaar zijn.

Wilt u voor het einde van het zomerreces een reactie geven?

Met vriendelijke groet,

Monique Hawkins, Hedwig Hegtermans, Nicole Wevers en Francisca Oxley
the3million

the3million en het terugtrekkingsakkoord - achtergrond

1. **the3million** is vlak na het 2016 Brexit referendum opgericht door een groep EU-vrijwilligers, om EU-burgers woonachtig in het VK te vertegenwoordigen. Het is nu de grootste belangenorganisatie voor EU-burgers, met 47,4K Twitter volgers en 42,9K Facebook forum leden. Wij worden nu bijvoorbeeld regelmatig uitgenodigd voor hoorzittingen van het House of Commons en het House of Lords (het Britse Lager- en Hogerhuis), waaronder de 'Home Affairs Select Committee'², de 'Committee on the Future Relationship with the European Union'³ en de 'EU Justice Lords Select Committee'⁴.
2. De organisatie is vroeg gaan samenwerken met **British in Europe** (die de belangen behartigt van Britten woonachtig in de EU), ten eerste omdat onze twee groepen veel Brexit problematiek met elkaar gemeen hebben, en ten tweede omdat het al snel duidelijk werd dat onze rechten tegen elkaar uitgespeeld zouden worden in de onderhandelingen.
3. **the3million** is inmiddels een organisatie met een klein aantal vaste medewerkers, versterkt door een groep vrijwilligers. Wij zijn, sinds 2017, vier Nederlandse vrijwilligers binnen **the3million**, en zijn geen professionele lobbyisten. Monique Hawkins woont ruim 30 jaar in het VK, heeft een IT-baan in een verzekeringsfirma, is getrouwd met een Brit en heeft twee kinderen. Hedwig Hegtermans woont al 19 jaar in het VK, doet veel werk voor een borstkanker liefdadigheidsinstelling en is ook getrouwd met een Brit. Nicole Wevers woont 31 jaar in het VK, werkt voor een kantoorruimte bedrijf en is alleenstaand. Francisca Oxley woont 20 jaar in het VK, werkte voor de COVID-19 crisis in de reissector, is getrouwd met een Brit en heeft drie kinderen. Monique, Hedwig en Francisca vallen alle drie onder bestaande uitzonderingen op de Nederlandse nationaliteitswet en komen – onder huidige wetgeving - in aanmerking voor dubbele nationaliteit. Echter wij voeren gepassioneerd actie omdat andere Nederlanders niet die mogelijkheid hebben om hun rechten in het VK beter te waarborgen; Nicole (omdat ze niet getrouwd is) en velen anderen (om maar één voorbeeld te noemen, een vriendin Elly omdat ze wel getrouwd was met een Brit maar sinds voor het referendum weduwe is).
4. **the3million** en **British in Europe** hadden op 28 maart 2017 hun eerste ontmoeting met Michel Barnier, de EU Brexit onderhandelaar. Dit was de dag voordat Artikel 50 van het Verdrag betreffende de Europese Unie werd geactiveerd. Sindsdien zijn wij (via de Europese Commissie, de Europese Raad en ook het Europees Parlement) betrokken geweest bij de discussies en onderhandelingen over burgerrechten. Bij iedere onderhandelingsronde hebben wij position papers ingediend – die zijn te lezen op de [publicatie pagina van onze website](#)⁵.
5. Aan de kant van het VK kregen we minder toegang; ondanks vele verzoeken en beloftes hebben we bijvoorbeeld nooit een ontmoeting met David Davis of Dominic Raab gehad, in hun functie als minister voor DExEU 'Department for Exiting the European Union'.
6. Pas in 2019, lang nadat het burgerrechten gedeelte TTA al vaststond, kregen we een afspraak met de toenmalige DExEU minister, Stephen Barclay. Deze ontmoeting kwam dankzij druk van een Conservatieve MP Alberto Costa na het slagen van het zgn. 'Costa Amendement'⁶ over loskoppeling van het burgerrechtengedeelte van het TTA. (Er werd in Nederland hierover ook een motie⁷ aangenomen, ingediend door D66, CDA en 50Plus). **the3million** was overigens instrumenteel in het creëren van de Costa motie.

² <https://committees.parliament.uk/committee/83/home-affairs-committee>

³ <https://committees.parliament.uk/committee/366/committee-on-the-future-relationship-with-the-european-union/>

⁴ <https://committees.parliament.uk/committee/339/eu-justice-subcommittee>

⁵ <https://www.the3million.org.uk/library>

⁶ <https://www.gov.uk/government/publications/costa-amendment-letter-to-the-eu-institutions>

⁷ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2019Z06475&did=2019D13415>

7. Wel werden we door ambtenaren van de Home Office (ministerie van Binnenlandse Zaken) geïnformeerd na iedere onderhandelingsronde, en kregen vooral **British in Europe** geleidelijk meer toegang tot junior ministers van de Home en Foreign Offices (ministeries van Binnenlandse en Buitenlandse Zaken).
8. Het is belangrijk te begrijpen dat de onderhandelingen over burgerrechten al in December 2017 compleet werden geacht, met deze [tabel](#)⁸ als opsomming. Als laatste gedeelte in die tabel worden de rechten genoemd die deel zouden maken van de tweede (huidige) fase van de onderhandelingen, waaronder vrij verkeer rechten voor Britten in Nederland (en andere EU-lidstaten). Wij hebben Michel Barnier in januari 2020 wederom [geschreven](#)⁹, over de resterende rechten die in de tweede fase onderhandeld zouden worden, waaronder vrij verkeer rechten voor Britten in Nederland (en andere EU lidstaten), en voor beide groepen burgers het verhinderen van verlies van verblijfsrecht na vijf jaar afwezigheid. Echter het is vrijwel zeker dat deze rechten niet deel uit zullen maken van een eventueel handelsakkoord in December 2020.

Eerste Kamer Debat over Wetsvoorstel

9. Wij zijn het eens met vele van de punten die tijdens het debat gemaakt zijn:
 - de Brexit is een feit, sinds 31 januari 2020
 - er is een akkoord gesloten, het 'Withdrawal Agreement' oftewel terugtrekkingsakkoord (TTA) waarin verblijfsrechten van de burgers zijn geregeld
 - het TTA is door de Europese Unie gesloten met het Verenigd Koninkrijk
 - het TTA is internationale wetgeving
 - de criteria waaraan Unieburgers moeten voldoen om in het VK een verblijfsstatus (een pre-settled status of settled status) te krijgen, zijn in het TTA opgenomen
 - het TTA staat uitdrukkelijk een digitaal bewijs van verblijfsstatus toe, in artikel 18, lid 1
 - met deze initiatiefwet wordt een verblijfsrechtelijk probleem inderdaad opgelost door middel van een nationaliteit – wij stellen dat voor onze specifieke problemen, dit de enige oplossing is
 - deze wet hangt nu, 'boven de markt' (oftewel het is niet in werking) en er is geen horizonbepaling bij
 - deze wet was gemaakt in een tijd van no-deal, dat wil zeggen geen TTA
 - de motie van mevrouw Belhaj over een voorlichtingscampagne is alleen aan de orde ná inwerkingtreding van het wetsvoorstel; eerder zou het alleen verwarring veroorzaken
10. Echter, we zijn het niet eens met de stelling dat het niet mogelijk is om aan de rechten afbreuk te doen via nationale wet- of regelgeving van het VK.
11. In principe klopt het natuurlijk dat internationaal recht boven nationaal recht staat. In de Nederlandse grondwet is geregeld dat bepalingen in internationale verdragen die zich richten op personen, vóór nationale regels gaan zonder dat de nationale staat daar nog tussen hoeft te komen (er is dus 'rechtstreekse werking')¹⁰. In het VK is dit echter niet zo; een internationaal verdrag verandert de wetten van de staat niet, tenzij en totdat het in nationale wet- of regelgeving vertaald wordt¹¹. Lid 5 van het EU (Withdrawal Agreement) Act 2020¹² vervult deze vertaalfunctie voor het TTA.
12. Echter mocht er Britse wet- of regelgeving zijn die tegen de bepalingen indruist, dan wacht de burger een lange, dure en complexe juridische route om de wet aan te vechten. Het Hof van Justitie van de Europese Unie komt enkel in beeld als een Britse rechtbank een verwijzing naar het Hof maakt, en het is niet ondenkbaar dat Britse politieke druk daar een invloed in zal hebben.

⁸ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/citizens_rights_-_comparison_table.pdf

⁹ http://www.t3m.org.uk/t3m_BiE_letter_MichelBarnier

¹⁰ https://www.denederlandsegrondwet.nl/id/vi4db0qeu8gb/grondwet_en_internationale_rechtsorde

¹¹ <https://publications.parliament.uk/pa/cm201011/cmselect/cmeuleg/633/63304.htm>

¹² <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2020/1/section/5/enacted>

13. Een voorbeeld hiervan is de rechtszaak van Emma de Souza¹³ tegen de Home Office . Dit betrof de strijd tussen Britse nationale wetgeving, en het internationaal verdrag 'The Good Friday Agreement'. Het kostte Emma meer dan vier jaar voordat haar rechten erkend werden.
14. Een ander voorbeeld, dichterbij het TTA, is dat er nu al verschillen bestaan tussen de EU en het VK omtrent de interpretatie van het TTA wat betreft toegang tot sociale zekerheden. **the3million** heeft de Britse ministers van Work and Pensions (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) en van de Home Office hierover aangeschreven¹⁴, en er loopt al een soortgelijke rechtszaak¹⁵ over. Echter, terwijl deze zaken slepen en in beroep gaan, wordt het leven van mensen er enorm door geraakt. Dit artikel¹⁶ gaat over burgers (inclusief EU-burgers) die in de Covid-19 crisis op straat gezet en tot armoede gedreven worden. Ze krijgen geen hulp van de staat – in een omstreden interpretatie van EU recht – en een uiteindelijke overwinning in de rechtszaak zal voor hen te laat komen.
15. Wij willen hiermee zeggen dat de bescherming van het TTA in de juiste context gezien moet worden daar waar wij nú al aan kunnen tonen dat mensen in de problemen komen door de regelingen die door het VK en de EU getroffen zijn. Een achtjarige bevoegdheid van het Hof van Justitie van de Europese Unie zal schrale troost zijn voor mensen die in de tussentijd geen toegang hebben tot een andere oplossing zoals dubbele nationaliteit (wij zullen hieronder verder toelichten over welke problematiek we het hebben).

Digitale verblijfsstatus in huidige Britse 'Hostile Environment'

16. In 2012 werd nieuwe wetgeving ingevoerd door Theresa May, destijds Home Secretary (minister van Binnenlandse Zaken), die deel uitmaakte van een 'hostile environment policy' c.q. vijandige omgeving. De indirecte consequenties hiervan (waar wél expliciet van tevoren door belangenorganisaties voor gewaarschuwd was) was het zogenoemde Windrush schandaal^{17 18}, waar veel mensen onterecht uit baan, huis en land werden gezet. Een House of Lords rapport¹⁹ legt uit (vertaald):

“Het doel van het beleid is om mensen zonder toestemming af te schrikken om het Verenigd Koninkrijk binnen te komen en om degenen die hier al aanwezig zijn aan te moedigen om vrijwillig te vertrekken. Het omvat maatregelen om de toegang tot werk, huisvesting, gezondheidszorg en bankrekeningen te beperken, om rijbewijzen in te trekken en om de beroepsmogelijkheden tegen beslissingen van de Home Office te verminderen en te beperken. Het merendeel van deze voorstellen is via de Vreemdelingenwet 2014 in de wet opgenomen en is sindsdien onder de Vreemdelingenwet 2016 aangescherpt of uitgebreid.”

¹³ <https://www.theguardian.com/world/2019/sep/10/northern-ireland-citizens-must-register-to-identify-as-irish-tribunal-told>

¹⁴ http://www.t3m.org.uk/t3m_letter_HO_WA_PreSettledStatus

¹⁵ <https://cpag.org.uk/welfare-rights/legal-test-cases/current-test-cases/eu-pre-settled-status>

¹⁶ <https://www.theguardian.com/society/2020/apr/27/london-coronavirus-sacked-hospitality-workers-sleeping-rough>

¹⁷ <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/03/24/snoeihard-rapport-over-windrush-schandaal-achteloos-racisme-a3994743>

¹⁸ <https://www.trouw.nl/buitenland/toen-theresa-may-minister-was-zag-ze-de-zwarte-britten-als-illegalen~be6150bc>

¹⁹ <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/LLN-2018-0064/LLN-2018-0064.pdf>

17. Het Windrush schandaal brak uiteindelijk in 2018, mede door de doorzetting van de journalist Amelia Gentleman²⁰. Er werd opdracht gegeven voor een onderzoek, en een taskforce en compensatie schema opgezet. Het resultaat van het vernietigend onderzoek ‘Windrush Lessons Learned Review’²¹ is in maart dit jaar gepubliceerd. Een van de conclusies is (vertaald):

“Maar hoe zit het met de mensen achter de cijfers? Het schandaal heeft honderden mensen getroffen, en mogelijk duizenden mensen, direct of indirect, door levens op zijn kop te zetten en soms onherstelbare schade aan te doen. Hun rechten werden ontzegd: het recht om in het Verenigd Koninkrijk te wonen en te werken, om gezondheidszorg te ontvangen, een pensioen te ontvangen, aanspraak te maken op hulp van de staat en opnieuw het Verenigd Koninkrijk binnen te komen. In de meest extreme gevallen werden ze beroofd van hun vrijheid en om in het Verenigd Koninkrijk te mogen leven, resulterend in het opbreken van gezinnen.”

De Home Secretary heeft in juni gezegd dat ze de aanbevelingen van het rapport accepteerde²². Tot heden hebben van de meer dan 1200 aanvragen nog maar 60 mensen compensatie gekregen²³.

18. De relevantie van dit rapport voor EU-burgers in het VK is vooral voor mensen die, om wat voor reden dan ook, niet op tijd weten dat ze een nieuwe verblijfsstatus aan moeten vragen. De angst is dat dit zal leiden tot een ‘Windrush on steroids’²⁴ zogenoemd deels omdat het aantal getroffen mensen veel hoger geschat wordt, en omdat de consequenties (gebrek aan legale status) nóg erger zijn. Echter, dit is niet de groep mensen waar de initiatiefwet op gericht is, omdat een iemand die de verblijfsstatus niet heeft, ook niet de Britse nationaliteit kan verkrijgen.

19. De reden dat we het rapport en deze achtergrond tóch noemen, is de relevantie van de ‘hostile environment’ wetgeving op EU-burgers in het VK, omdat vanaf 2021 EU-burgers onder hetzelfde beleid gaan vallen. De grenscontrole van het VK is gedelegeerd naar werkgevers, huisbazen, ziekenhuizen, liefdadigheidsinstellingen, banken, enzovoorts. Op al deze punten zullen EU-burgers via hun nieuwe, digitale, status moeten bewijzen dat ze het recht hebben om in het VK te wonen, werken, studeren, enz.

20. We geven hier als voorbeeld de ‘Right to Rent’ [RtR] regels – oftewel het recht om een woning te huren. Terwijl het in Nederland niet strafbaar is om een woning te verhuren aan ongedocumenteerde migranten, is het sinds 2016 in het VK wel strafbaar²⁵ (een van de meest recente maatregelen van de ‘hostile environment’). Er staan ongelimiteerde boetes en tot vijf jaar gevangenisstraf tegenover.

21. De ‘Windrush Lessons Learned Review’²¹ citeert bewijs dat dit leidt tot discriminatie (vertaald):

“In november 2017 waren de eerdere vondsten van het JCWI weerspiegeld door de Residential Landlords Association. Zij constateerde dat 42% van de verhuurders rapporteerde dat ze nu minder geneigd waren om te verhuren aan mensen zonder Brits paspoort vanwege de ‘Right to Rent’ wetgeving en de nieuwe criminele sancties voor verhuurders ingevoerd op 1 december 2016”

²⁰ <https://www.theguardian.com/profile/amelia Gentleman> (overigens schoonzus van de Premier Boris Johnson)

²¹ <https://www.gov.uk/government/publications/windrush-lessons-learned-review>

²² <https://www.theguardian.com/uk-news/2020/jun/23/uk-government-to-act-on-all-30-windrush-recommendations>

²³ <https://www.theguardian.com/uk-news/2020/may/28/windrush-scandal-only-60-victims-given-compensation-so-far>

²⁴ <https://blogs.lse.ac.uk/brexit/2019/09/02/avoiding-a-brexit-windrush-on-steroids/>

²⁵ <https://www.gov.uk/penalties-illegal-renting>

22. In een rechtszaak over RtR (JCWI tegen de Home Office) was het vonnis van de hoge raad²⁶ onder andere dat RtR vrijwel geen bijdrage levert tot immigratiecontrole, maar wel een onevenredig discriminatie effect heeft. De regering ging in beroep, en alhoewel de regering daar won, ontkende het hof van beroep de discriminatie niet. Het hof legde echter de verantwoordelijkheid voor die discriminatie bij de huisbazen zelf. De regelgeving blijft dus – voorlopig althans - bestaan. Dit ondanks de recente aankondiging van de minister dat ze de conclusies van het Windrush rapport accepteert.
23. Onze zeer gegronde zorg is dat vanaf 2021, EU-burgers zeker dezelfde discriminatie gaan ondervinden. Dit komt omdat, zoals reeds besproken, EU-burgers de enige groep burgers zijn die enkel een digitale status zullen hebben. Britten hebben uiteraard recht op een paspoort als bewijs van status, en niet-EU-burgers krijgen een biometrische kaart als bewijs van status.
24. De Europese Commissie daarentegen heeft besloten²⁷ dat alle EU-lidstaten een standaardformaat²⁸ moeten gebruiken indien Britten in de EU, die onder het TTA vallen, een bewijs van status willen ontvangen. Dit is een fysieke biometrische kaart.
25. Terwijl EU-burgers in het VK tot nu toe enkel een EU-paspoort of EU-identiteitskaart hoeven te tonen, moeten ze vanaf 1 juli 2021 (dat is het einde van een 6-maanden gratie periode zoals bepaald in het TTA) hun status digitaal bewijzen. Dat houdt in dat de burger 9 online stappen moet ondernemen, en de verhuurder daarna een 10-staps proces.
26. Er zijn sowieso zorgen over als het internet onbereikbaar is, als de service zelf niet beschikbaar is, als de burger geen smartphone heeft of niet digitaal bekwaam is. Deze zorgen staan beschreven op de campagnepagina²⁹ van **the3million**. Sommige burgers hebben niet eens een mobiele telefoon of email adres, en zelfs als ze hulp krijgen bij het *verkrijgen* van hun status, zal het *gebruik* van hun status onacceptabel moeilijk zijn.
27. Er zijn verdere zorgen over het feit dat de burger oneindig lang de status bij moet houden met veranderingen in email adres of telefoonnummer, want deze zijn noodzakelijk in het gebruiken en aantonen van de status. Voor veel mensen vooral ouderen en meer kwetsbare groepen is dit een grote zorg. Als klein persoonlijk voorbeeld hiervan; Monique's moeder in Nederland besloot recentelijk om in één stap een nieuwe telefoon te kopen bij een nieuwe provider, dus haar telefoonnummer én emailadres veranderden op hetzelfde moment. Monique is erg lang bezig geweest om toegang tot allerlei accounts om te zetten voor haar moeder, en sommige accounts werden permanent onbereikbaar omdat men een beveiligingscode per email of SMS moest ontvangen om de verandering te maken. Dit zou ook gebeuren met deze digitale verblijfsstatus in het VK.

²⁶ <https://ukhumanrightsblog.com/2020/04/22/government-successfully-appeals-in-right-to-rent-case/>

²⁷ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/borders-and-visas/document-security/docs/c2020_1114_commission-implementing-decision.pdf

²⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32002R1030>

²⁹ <https://www.the3million.org.uk/physical-proof>

28. In de grootste enquête onder EU-burgers in het VK³⁰ tot nu toe, gaf 89% van de respondenten aan dat ze erg ongelukkig waren met het gebrek aan fysiek bewijs. Enkele citaten daarover uit dat rapport (vertaald):

“De lessen van het Windrush-schandaal zijn niet geleerd - we hebben fysiek bewijs van settled status nodig die we in ons eigen bezit kunnen houden. Digitale status betekent dat het bewijs alleen virtueel in het bezit is van de Home Office, niet van mijzelf.”

“Ik wil een fysiek document dat mijn rechten bewijst. [...] Net als een paspoort, heb ik dit nodig om me veilig te voelen in mijn rechten.”

29. JCWI³¹, als onderdeel van de ‘Right to Rent’ rechtszaak in §22, heeft een ‘mystery shopping exercise’³² gedaan waaruit bleek dat uit 150 huur aanvragen, slechts drie huisbazen zeiden dat ze bereid waren om een digitale check te doen. We kunnen wellicht verwachten dat dit langzaam door de tijd zal verbeteren, maar het is overduidelijk dat voor een lange periode van jaren EU-burgers gediscrimineerd gaan worden door vooral kleine particuliere huisbazen. Op zijn best kunnen wij dit een onbedoeld gevolg noemen van de RtR wetgeving. Echter, onbedoeld of niet, het is onbetwistbaar aanwezig.

30. Hierboven hebben we het recht van huren als voorbeeld genomen, maar deze discriminatie komt ook voor in vele andere situaties zoals bijvoorbeeld bij sollicitaties, het openen van bankrekeningen en hypotheekverstrekking.

Onze strijd tegen het digitale status besluit

31. Tijdens de onderhandelingsrondes over burgerrechten in 2017 is een digitale status niet openbaar aan de orde gekomen. In deze laatste tabel³³ staat er niets over. Het werd ook niet genoemd in de eerste conceptversie van het TTA³⁴, uit maart 2018. Het kwam pas ter sprake in het ‘EU Settlement Scheme: Statement of Intent’³⁵, door de Home Office gepubliceerd op 21 juni 2018. In de volgende conceptversie van het TTA³⁶ stond voor het eerst de tekst *“a document evidencing such status which may be in a digital form”* (vertaald *“een document dat een dergelijke status bewijst, eventueel in digitale vorm”*). Uit onze gesprekken met de Europese Commissie werd duidelijk dat het VK hierop gestaan had.

32. **the3million** heeft vanaf het begin haar bezwaren tegen een digitale status geuit. In onze vragenlijst³⁷ van april 2018 aan de Home Office stellen we hier al vragen over (zie 10.10-10.20 in de vragenlijst). (Wij hebben overigens vier versies van deze vragenlijst gemaakt en ondanks een belofte van de minister hebben wij hier nooit antwoord op gekregen. Uiteindelijk zijn meeste vragen door onszelf beantwoord uit andere documenten – zie onze laatste versie³⁸ uit februari 2019).

33. In onze reactie op het EU Settlement Scheme: Statement of Intent³⁹, juli 2018, stelden we vraagtekens over hoe zo’n digitale status werkbaar is binnen de ‘hostile environment’. Op bladzijde 9 van dat document halen we in detail onze zorgen over discriminatie aan.

³⁰ <http://www.t3m.org.uk/SettledStatusSurvey>

³¹ <https://www.jcwi.org.uk/right-to-rent>

³² <https://www.jcwi.org.uk/passport-please>

³³ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/citizens_rights_-_comparison_table.pdf

³⁴ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_withdrawal_agreement.pdf

³⁵ <https://www.gov.uk/government/publications/eu-settlement-scheme-statement-of-intent/eu-settlement-scheme-statement-of-intent>

³⁶ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_withdrawal_agreement_0.pdf

³⁷ https://bit.ly/t3m_HOQuestions_1_0

³⁸ https://bit.ly/t3m_HOQuestions_1_3

³⁹ <https://bit.ly/t3m-SOI-Response>

34. We hebben onze zorgen pertinent en consequent duidelijk gemaakt bij politici zowel in Brussel als in Westminster, waar we een paar voorbeelden van geven:

- **juli 2018 – rapport van het House of Commons** ‘Exiting the European Union Committee’⁴⁰ concludeert (vertaald): *“We roepen de regering op om EU-burgers een fysiek document te verstrekken.”*
- **maart 2019 – amendement van het House of Commons**⁴¹ bij de Immigration Bill – deze werd geschrapt en uitgesteld tot het nieuwe bewind van Boris Johnson. Er mocht dus niet over gestemd worden.
- **mei 2019 – rapport van het House of Commons** ‘Home Affairs Committee’⁴² zegt (vertaald): *“Het is dan ook zeer verrassend dat de regering heeft besloten om succesvolle aanvragers van de Settlement Scheme geen officiële fysieke bevestiging van hun status te geven. EU-burgers die hun status veiligstellen, ontvangen alleen een online bevestiging en een digitale code, terwijl niet-EU-burgers die familie zijn van EU-burgers een biometrische verblijfskaart ontvangen” en “Wij hopen dat nieuwe aanvragers tegen het einde van het jaar routinematig worden voorzien van een fysieke certificering van hun Settlement Scheme status, met documenten die met terugwerkende kracht worden verstrekt aan degenen die het proces al hebben voltooid.”*
- **januari 2020 – rapport van House of Lords** ‘European Union Committee’⁴³ zegt (vertaald): *“We merken ook op dat er ernstige bezorgdheid is geuit over het feit dat personen die de settled status krijgen geen enkele fysieke vorm van bewijs krijgen die ook voor hen problemen kan opleveren voor werkgevers, banken en verhuurders.”*
- **januari 2020 – Europees Parlement Resolutie**⁴⁴ waarin staat *“geeft aan dat de burgers van de EU-27 in het VK over meer zekerheid en duidelijkheid zouden beschikken indien hen als bewijs van het recht om na het verstrijken van de overgangperiode in het VK te verblijven een fysiek document werd verstrekt; wijst er eens te meer op dat het ontbreken van een dergelijk fysiek bewijsstuk zal leiden tot een groter risico van discriminatie van de burgers van de EU-27 door potentiële werkgevers of huisbazen, die misschien geen zin hebben in de aanvullende administratieve rompslomp van een onlineverificatie, of ten onrechte bang zijn dat ze iets illegaals doen;”*
- **januari 2020 - amendement van het House of Lords** op de EU(Withdrawal Agreement) Bill, dat er onder andere voor zou zorgen dat EU-burgers een fysiek bewijs van status zouden krijgen. Het was de eerste nederlaag⁴⁵ voor de nieuwe regering van Boris Johnson. Dat amendement kreeg een meerderheid, maar werd later weer door het House of Commons weggestemd.
- **juni 2020 – Europees Parlement Resolutie**⁴⁶ waarin staat *“is eveneens bezorgd over het feit dat aan de aanvragers geen fysiek bewijs wordt verstrekt van de status die aan hen is toegekend;”*
- **juni 2020 – amendement van het House of Commons tijdens ‘Committee Stage’**⁴⁷ op de hernieuwde Immigration Bill om EU-burgers fysiek bewijs van status te geven. Dit amendement werd weggestemd door de Conservatieve meerderheid in het Committee, zoals alle andere amendementen. (De regering is vastbesloten om zijn meerderheid te gebruiken om geen enkele oppositie amendementen toe te laten).
- **juli of augustus 2020 – amendement van het House of Lords** op de Immigration Bill. Dit zal zeer zeker ingediend worden, en heeft vrijwel zeker een meerderheid steun in het House of Lords, maar zal naar verwachting weer weggestemd worden in het House of Commons.

⁴⁰ <https://publications.parliament.uk/pa/cm201719/cmselect/cmexeu/1439/1439.pdf>

⁴¹ <https://bit.ly/2TBIORj>

⁴² <https://publications.parliament.uk/pa/cm201719/cmselect/cmhaff/1945/1945.pdf>

⁴³ <https://publications.parliament.uk/pa/ld5801/ldselect/lducom/4/4.pdf>

⁴⁴ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0006_NL.html

⁴⁵ <https://www.bbc.co.uk/news/uk-politics-51184051>

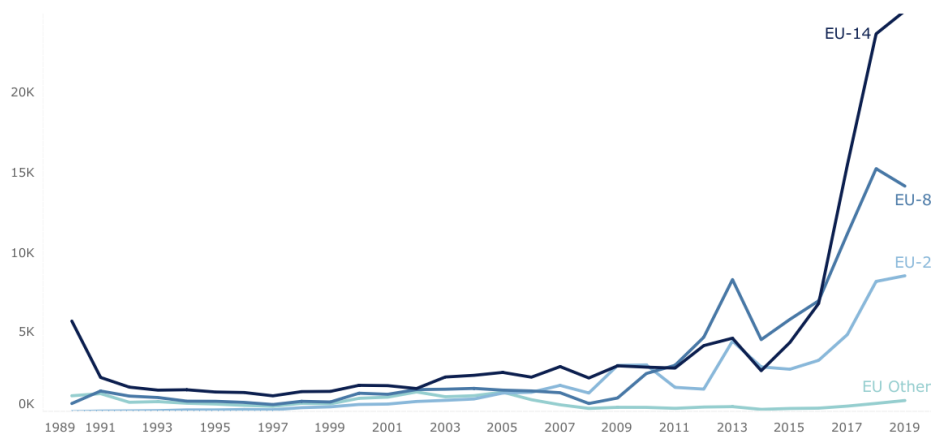
⁴⁶ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0152_NL.html

⁴⁷ <https://bit.ly/37lur6d>

Verlies van het Nederlanderschap – en naturalisatie aanvragen

35. Zoals wij in onze brief⁴⁸ van 16 feb jl. aan de Eerste Kamer hebben geschreven, geeft het verlies van Nederlanderschap voor veel mensen een onmogelijk dilemma. Als ze bijvoorbeeld familie in Nederland hebben, zouden ze in de toekomst uiteraard door Nederlandse immigratiewetten als vreemdelingen beschouwd worden in hun land van geboorte. Als men bijvoorbeeld mantelzorg zou willen verlenen dan zou dat hartverscheurend zijn.
36. Het verlies van het Nederlanderschap bij Brits worden brengt daarbij ook meteen het verlies van EU-burgerschap, en dus de mogelijkheid om van het EU-recht van vrij verkeer van personen gebruik te kunnen maken om te werken, wonen en studeren in 30⁴⁹ andere landen. Dat is een zware prijs, die niet veel mensen bereid zijn of zich kunnen veroorloven te betalen.
37. Niet iedereen heeft behoefte aan de zekerheid van een fysiek document, en daarmee de wens om Brits te worden om de onzekerheid en vrees om gediscrimineerd te worden te overwinnen. EU-burgers die bijvoorbeeld hoogopgeleid zijn, voor grote bedrijven werken en een eigen huis hebben zullen waarschijnlijk minder last hebben van een digitale status. Echter, voor vele anderen is naturalisatie de enige hoop.
38. Staatssecretaris Broekers-Knol, u zei in het debat *“Ik vind dat we wat dat betreft moeten oppassen dat wij onszelf in de Europese Unie niet in een uitzonderingspositie gaan werken en eerder gaan zeggen dat het niet voldoende is”*. Echter, samen met Oostenrijk, Estonia, Litouwen en Slowakije bevindt Nederland zich al in een uitzonderingspositie. Burgers van andere landen die graag willen naturaliseren kunnen dit doen zonder hun geboorte nationaliteit of EU-burgerschap op te moeten geven.
39. Sinds het referendum is er een dramatische toename⁵⁰ in het aantal EU-burgers dat zich naturaliseert. De Brexit is voor heel veel EU-burgers een aanleiding om te naturaliseren.

Grants of UK citizenship by previous citizenship, 1990-2018
Only EU citizens

Source: Migration Observatory analysis of the Home Office Immigration Statistics, table cz06

⁴⁸ http://t3m.org.uk/t3m_nidv_sbnv_goed_EersteKamer

⁴⁹ De 26 EU-lidstaten buiten Ierland (waar Britten wel mogen wonen en werken) plus Noorwegen, IJsland, Liechtenstein en Zwitserland.

⁵⁰ <https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/citizenship-and-naturalisation-for-migrants-in-the-uk/>

Tijdstip inwerkingtreding van de initiatiefwet

40. Het is ons duidelijk dat de reden dat wij pleiten voor de dubbele nationaliteitsmogelijkheid is om te voorkomen dat mensen door discriminatie in een valkuil vallen. Zodra dat namelijk gebeurt, en mensen bijvoorbeeld moeite hebben om een nieuw huis te huren nadat een bestaand contract afloopt, of een nieuwe baan te verkrijgen bij ontslag, dan zijn ze op dat moment veel minder in staat om nog te denken aan (een zeer dure⁵¹) naturalisatie.
41. De discriminatie gebeurt nú al. Die is weliswaar onterecht, maar dat wil niet zeggen dat het niet gebeurt. Het is een duidelijk teken van wat ons te wachten staat. De al eerder vernoemde enquête⁵² vermeldt dat bijna 11% van de respondenten nu al gevraagd worden voor bewijs van status, terwijl dit wettelijk nog niet aan de orde mag zijn. Enkele voorbeelden hiervan (vertaald):

“Ik was laatst aan het solliciteren, en ze zeiden dat ze me geen baan aan konden bieden totdat mijn Settled Status aanvraag was goedgekeurd.”

“Ik ben een freelance IT-contractor en iemand van het uitzendbureau vroeg erom [bewijs van settled status]. Ik zei dat dit verzoek onterecht was en heb sindsdien niets meer van hem gehoord...”

“De hypotheekadviseur bleef naar mijn status verwijzen alsof het een dodelijke ziekte was: “vanwege uw situatie”, “vanwege uw speciale geval”. Hij bleef het doen totdat ik hem erop aansprak. Hij wist echt niets over het Settlement Scheme en dacht dat we geen hypotheek konden krijgen of enkel tegen een super hoog tarief!”

Evenredigheid en rechtsgelijkheid

42. Het is duidelijk uit ons pleidooi dat wij het zeer evenredig zouden vinden als Nederlanders in het VK, net als veel andere EU-burgers in het VK, de mogelijkheid zouden hebben om de nare gevolgen van Brexit, en vooral de Britse uitvoering van het TTA, te compenseren door naturalisatie *zonder* verlies van geboortenationaliteit.
43. We hopen dat we hebben aangetoond dat we keihard gewerkt hebben (en nog steeds blijven werken) om de Britse regering te overtuigen om aan onze redelijke en breed gesteunde verzoeken te voldoen. Het is zeer ontmoedigend en uitputtend om keer op keer in het House of Commons amendementen zonder goed debat weggestemd te zien, vaak met argumenten die opzettelijk ons standpunt verkeerd uitleggen, en zonder de mogelijkheid van gesprekken met de betreffende ministers.
44. Zoals ook in het Eerste Kamerdebat is gezegd, er zijn al uitzonderingen op het verkrijgen van dubbele nationaliteit. Monique, Hedwig en Francisca mogen het wel, maar Nicole mag het niet. Dat kan toch niet evenredig of rechts-gelijk zijn?
45. Als laatste moeten wij, uit blijvende solidariteit met onze tegenhangers aan de andere kant van het kanaal, toch nog een keer zeggen dat wij het een kwestie van rechtsongelijkheid vinden dat Britten in Nederland uit het initiatiefwetsvoorstel zijn gehaald. We begrijpen de politieke realiteit hiervan, maar betreuren het ten zeerste.

⁵¹ Het kost standaard £1.330 om Brits te worden, exclusief kosten van bijv. inburgeringsexamen <https://www.gov.uk/government/publications/fees-for-citizenship-applications/fees-for-citizenship-applications-and-the-right-of-abode-from-6-april-2018>

⁵² <http://www.t3m.org.uk/SettledStatusSurvey>

46. Het is waar dat Britten in Nederland niet de gevolgen tegemoet gaan waar wij het hier in deze brief over hebben. Echter, wat wél het geval is, is dat het TTA alleen hun rechten in Nederland beschermt; ze verliezen hun rechten in 29⁵³ andere landen. Dit werd ook in januari 2020 in het Europees Parlement betreurd⁴³: *“overwegende dat de burgers van het VK aan het eind van de overgangperiode als bedoeld in het terugtrekkingsakkoord niet langer de rechten van artikel 20 VWEU zullen genieten, in het bijzonder het recht op vrij verkeer, tenzij de EU en het VK in een akkoord over hun toekomstige onderlinge betrekkingen iets anders overeenkomen;”* en in juni 2020⁴⁵: *“herhaalt dat de rechten van burgers een absolute prioriteit blijven en is vastbesloten ervoor te zorgen dat deze rechten van zowel EU-burgers als burgers van het VK en van hun gezinnen uit hoofde van het terugtrekkingsakkoord gewaarborgd zijn; dringt er bij de EU en het VK op aan te streven naar een hoog niveau van mobiliteitsrechten in de toekomstige overeenkomst; betreurt het dat het VK tot dusver weinig ambitie aan de dag heeft gelegd met betrekking tot de mobiliteit van burgers, waarvan het VK en zijn burgers in het verleden hebben geprofiteerd;”*
47. In het debat wordt vermeld dat het verlies van vrij verkeer van personen een directe consequentie is van het besluit van de Britten om de EU te verlaten. Dat is uiteraard correct maar wel moet een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen *toekomstig* vrij verkeer van personen, en de gevolgen voor Britten die in het verleden hun EU-recht van vrij verkeer expliciet geactiveerd hebben door naar Nederland en andere lidstaten te verhuizen. Zij hebben hun leven in goed vertrouwen op deze rechten gebouwd. Sommige Britten in Nederland hebben hun hele leven en bestaan in Nederland verankerd, echter velen maken volop gebruik van hun EU-recht van vrij verkeer. Veel van hun banen en vooruitzichten hangen af van de mobiliteit die de EU interne markt biedt. Er was de hoop dat deze mobiliteitsrechten in de tweede fase van onderhandelingen zouden zijn verzekerd, maar dat is niet zo. Naar onze mening is er niet genoeg aandacht voor het dramatisch verlies van dit recht voor Britten in Nederland. Dit neemt niets af van het feit dat Nederland het TTA zorgvuldig implementeert om het verblijfsrecht - in Nederland - van Britten te waarborgen. Dit is een voorbeeld hoe het volgen van de letter van de wet, uiteindelijk toch niet de bescherming biedt waarvoor de overeenkomst was bedoeld.
48. Britten woonachtig in de meerderheid van andere EU-lidstaten hebben wél de mogelijkheid om dit verlies van vrij verkeer te compenseren door te naturaliseren zonder verlies van hun Brits staatsburgerschap, echter Britten in Nederland niet.

Voorlichtingscampagne

49. Als laatste willen wij een eenvoudig maar effectief idee voorstellen, mocht deze wet in werking treden, om aan de motie van mevrouw Belhaj over een voorlichtingscampagne te voldoen.
50. Zoals gezegd in het debat, was er voorheen nooit een registratieplicht voor EU-burgers in het VK. Echter, dat is er nu wel, namelijk het EU Settlement Scheme waardoor men een nieuwe immigratiestatus – pre-settled of settled status – aan moet vragen volgens Artikel 18, lid 1 van het TTA.
51. Eenieder die gebruik zou *kunnen* maken van deze initiatiefwet, moet settled status verkrijgen, want dat is voortaan een vereiste om zich in het VK te naturaliseren.
52. Iedereen die settled status heeft verkregen, heeft in de aanvraagprocedure een email-adres en telefoonnummer op moeten geven. Deze worden iedere keer gebruikt om een veiligheidscode te sturen om de status te kunnen aantonen. De nationaliteit wordt uiteraard ook opgeslagen.
53. Het zou dus zeer mogelijk moeten zijn voor de Home Office om alle Nederlanders met Settled Status een bericht via SMS of email te sturen, met bijvoorbeeld een boodschap en link naar een informatiepagina van de Nederlandse regering. Wij nemen aan dat er op ministerieel niveau een mogelijkheid is om dit te zijner tijd aan de Home Office te vragen.

⁵³ De 25 EU-lidstaten buiten Nederland en Ierland, plus Noorwegen, IJsland, Liechtenstein en Zwitserland.